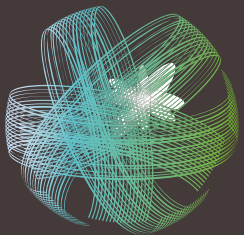

HUR HÅLLBART ÄR VÄRMLAND?

– EN ANALYS UR TRE PERSPEKTIV.

Hur hållbart är egentligen Värmland? Hur och vad kan man göra för att det ska bli bättre? Denna rapport analyserar länet ur de tre hållbarhetsperspektiven: socialt, klimatmässigt och ekonomiskt. Den ger också förslag på övergripande hållbarhetsmål för länet, och hur företag, kommuner och landsting kan vara med och bidra.

Bright planet.

DET SOCIALA PERSPEKTIVET

Korta Sociala fakta om Värmland

Femte lägsta befolkningsutvecklingen i Sverige: 1,0 jmf riket 3,1% år 2012-2015

Tredje högsta medelåldern i Sverige: 43,7 år jmf 41,2 år i riket

Köper mest receptfria läkemedel i Sverige

3:dje högsta läkemedelskostnaderna och lägre läkartäthet än i riket (2,5 vs 2,8)

Över medel i antal som uppbär sjukpenning

Skiljer oss oftare än i riket: Flest i Hagfors och Arvika, minst på Hammarö och i Årjäng.

Låg brottsstatistik: 98/1000 invånare vs 153/1000 invånare i riket

Det sociala hållbarhetsperspektivet står för den mänskliga dimensionen. Att skapa ett samhälle med stort mänskligt välbefinnande, trygghet, delaktighet och integration. Sveriges bästa kommun när det gäller hantering av sjukskrivningar heter Torsby. Och resterande kommuner i länet har drygt 230 miljoner skäl årligen i form av kronor att ta efter dem. Det är en summa som skulle kunna användas för att få fler elever att slutföra gymnasiet och andra åtgärder som kan bidra till långsiktig hälsa.

10 av 16

kommuner i Värmland hamnar på topp 100 gällande lärartäthet i skolan

TRYGGT MEN FÖR FÅ SOM GÅR UT GYMNASIET

Värmland växer saktare och har äldre befolkning än de flesta andra län i landet. Vi köper mest receptfria läkemedel i Sverige, har den tredje högsta läkemedelskostnaden och en lägre läkartäthet än riket. Vi ligger också över medel i antal som får sjukpenning och vi skiljer oss oftare än på andra håll i landet. Högsta skilsmässostatistiken i länet finns i Hagfors och Arvika, den lägsta i Hammarö och Årjäng. När det gäller trygghet ligger Värmland bra till. Vi har en brottstatistik som ligger rejält under riket med ett lågt antal begångna brott per invånare. Dessutom är vi duktiga på jämställdhet i våra demokratiska fora, även om det inte är riktigt detsamma i hemmen där männen är hemma mindre med sina barn än genomsnittet i riket.

Bara sex av 16 kommuner på övre halvan i listan över Bästa skolkommun

Skolorna fyller en viktig funktion i samhället, både kunskapsmässigt och socialt. De lägger grunden för framtida konkurrenskraft och kompetens till såväl företag som offentlig sektor. I Lärarförbundets årliga ranking av Sveriges bästa skolkommun 2016 hittar vi bara sex av sexton värmländska kommuner på listans övre halva.

Hammarö är bäst i länet och hamnar på sjätte plats bland Sveriges kommuner (förra året på 5:e plats). Närmast efter kommer Karlstad på plats 28 (från plats 69 år 2015). Men tio

av sexton kommuner återfinns alltså på den nedre halvan, varav fem på den nedersta tredjedelen, det vill säga plats 200 och lägre.

Det område som Värmland ligger bäst till inom är lärartätheten. I denna kategori är det endast en av våra 16 kommuner som har en placering sämre än 200, och hela 10 har placeringar på topp 100. På nästa bästa plats finns andelen barn som har plats på förskolorna. Här är faktiskt Munkfors bäst i Sverige, och åtta kommuner finns med på listans översta fjärdedel. Störst förbättringspotential finns inom kategorierna lärarlöner och andel elever som fullföljer gymnasiet inom 3 år. Inom den senare hittar vi hela 9 av de värmländska kommunerna på listans sämsta fjärdedel. Ingen av kommunerna finns med på topp 100 gällande lärarnas löner.

Mer stress i Värmland än i Stockholm

I tidningen Kommunalarbetarens kartläggning från december 2015 av hur många som är sjukskrivna för stress hamnar Värmland sämre till än Stockholm, trots huvudstadens omvittnade upplevda problem med svårigheter att få ihop livspusslet. Någon motsvarande undersökning för näringslivet har inte hittats. Egentligen är det kanske inte någon nyhet, men faktum kvarstår: Med tanke på hur stor den offentliga sektorn är som arbetsgivare i Värmland och därigenom dess ekonomiska påverkan finns också de största sociala vinsterna att hämta här.

FÖRSLAG PÅ SOCIALA LÖSNINGAR FÖR VÄRMLAND

Facket Vision har gjort en stor genomgång av hur mycket ohälsan kostar välfärden i kommuner och landsting, inte bara i form av sjukskrivningskostnader utan också i produktionsbortfall, och där Torsby – med Sveriges lägsta sjukskrivningstal a' 4,3 procent har fått stå som den kommun man jämför alla andra med. Resten av Värmlandskommunerna ligger mellan 4,9 och 7,4 procent. Motsvarande för Landstinget är 5,4 procent.

Torsby kommun väger in hela livet i sin hantering av personalen, vilket minskat sjukskrivningarna. Forskning, bland annat av den brittiska psykologen Paul Gilbert, visar att medkänsla skapar trygghet på jobbet, vilket i sin tur ökar mängden oxytocin i kroppen. Spänning, driv, hot och rädsla behöver balanseras med känsla av trygghet och säkerhet. Torsby använder sig också av Försäkringskassans möjligheter till förebyggande sjukskrivning som kombineras med personligt anpassade aktiviteter. Arbetet är omskrivet, inte minst i våra regionala media. Nu återstår för resten av kommunerna att lära och ta efter av Torsbys strålande arbete.

Det finns 230 miljoner skäl att göra som Torsby

Om både resten av kommunerna och landstinget i Värmland tar efter Torsbys exempel finns det potential att frigöra över 230 miljoner kronor i länet. Varje år!

Det motsvarar till exempel nära 50 procent av Landstinget i Värmlands årliga kostnad för högspecialiserad vård, halva årliga investeringskostnaden i Karlstads kommun, eller nära hela det årliga resultatet från Karlstads kommunala bolag. Och detta är bara de ekonomiska talen.

Inkluderar vi den humanitära aspekten, som innebär att värmlänningarna får möjlighet att må bättre och vara friskare, blir vinsterna ännu större. Om vi mår bättre presterar vi bättre på jobbet och trivs bättre med livet. Även om det inte för närvarande finns statistik som vittnar om detta så är det inte orimligt att kunna tänka sig att skilsmässorna kanske skulle minska och befolkningskurvan bli mer positiv. Pengarna som sparas kan också användas till att stärka positiv utveckling – inte minst i skolorna, men också andra satsningar som lägger en god grund för framtiden.

SÅ HÄR KAN KOMMUNERNA OCH LANDSTINGET BIDRA:

Lär av Torsby! Sveriges mest framgångsrika kommun på att sänka sjukskrivningstalen och öka hälsotalen finns i Värmland. Självklart är detta något som vi ska dra nytta och lära av. Region Värmland borde göra en manual utifrån Torsby kommuns arbete som sedan övriga länet uppmanas att följa för att åstadkomma samma resultat. Arvika har påbörjat ett arbete. När följer resten av kommunerna med? Vi har allt att vinna och inget att förlora på att satsa på det som bevisligen funkar.

FÖRSLAG PÅ SOCIALT HÅLLBARHETSMÅL FÖR VÄRMLAND:

Att samtliga värmländska kommuner och landstinget skall nå samma låga sjukskrivningstal som Torsby – det vill säga 4,3 %.

230 000 0000 kr

Så mycket kan Värmlands kommuner och landsting spara varje år på att göra som Torsby

MILJÖ & KLIMATPERSPEKTIVET

Korta Ekologiska fakta om Värmland

Lika stor andel bilar som helt eller delvis går på el som riksgenomsnittet

Tappat fler placeringar i kommunernas hållbarhetsindex än vi har förbättrats

Tio av elva lokala miljömål på länsnivå nås sannolikt inte

41 % av företagen som driver ett aktivt miljöarbete (under riksnivå)

18 % av företagen som säljer miljöanpassade produkter (lägst i Sverige)

- 44

Genomsnitt för antalet placeringar som Värmlands kommuner tappar i Hållbarhetsindex 2016

Att arbeta hållbart handlar om att jobba smart och effektivt men också om att minimera risker, och då inte bara sett ur ett ekonomiskt perspektiv. Det ekologiska perspektivet, som omfattar klimat och miljöfrågor, säkerställer att vi ska ha rent vatten och ren luft att andas. I Värmland har vi stora naturresurser, ändå ligger vi inte särskilt bra till när Sveriges kommuner rankas i hållbarhetsindex. Här finns det goda chanser för kommunerna att använda en klättring i rankningen som en viktig och lönsam resa, och för företagen till ett ömsesidigt lärande mellan besöksnäringen och de producerande företagen.

UNDERBETYG FÖR KOMMUNERNAS HÅLLBARHETSARBETE

Varje år korar tidningen Aktuell hållbarhet Sveriges miljökommun i sin Miljöbarometer, där samtliga kommuner rankas från miljöbäst till miljösamst. År 2016 hamnade Västerås i topp, följt av Lomma, Upplands Väsby, Helsingborg och Växjö. Räknar man ihop kommunerna länsvis så ligger Södermanlands län (19,46 p) på första plats följt av Blekinge (19,33 p) och Kalmar (17,79 p).

Värmlands län hamnar på 12:e plats bland Sveriges 21 län med 13,38 poäng i Hållbarhetsindex. 11 av 16 kommuner i länet backar i årets mätning jämfört med förra året – de flesta rejält. I genomsnitt tappar våra kommuner 44 placeringar. Hagfors backar mest med hela 97 placeringar från 62 till 159 plats. Sunne backar minst med 3 placeringar. Fem kommuner har förbättrat sina placeringar i listan, varav Torsby har gjort största resan och går från plats 267 till 179 (+88 placeringar). Den kommun som hamnar högst upp i rankningen är Karlstad, som ligger på plats 11 av 290. Sämst till hamnade Eda kommun på plats 270.

Totalt sett hamnar 7 kommuner på listans övre halva, varav 4 st på den högsta kvartilen. 9 kommuner ligger på den nedre halvan, varav 4 på den allra lägsta. Summa summarum så backar länets kommuner 491 steg, vilket vida överträffar de 265 placeringar som fem kommuner tillsammans totalt har klättrat uppåt, vilket får betraktas som ett underbetyg till hållbarhetsarbetet i länet i jämförelse med hur det ser ut på andra håll i Sverige.

På företagssidan finns inget motsvarande listning. Däremot finns ett Sustainable Brand Index, som sedan 2011 har listat de nordiska företag som upplevs som mest hållbara. Rankningen baseras inte på specifika mätpunkter som skall rapporteras in, utan på 30 000 konsumentintervjuer där varumärkenas hållbarhet kartläggs. Bland de 265 företag som listas finns 5 företag som kan sägas ha någon form av anknytning till Värmland: Wasabröd (plats 31), Länsförsäkringar (plats 45), Löfbergs (plats 51), SBAB (plats 132) samt Barilla (plats 181). Inget av skogsföretagen eller IT-företagen finns med, vilket troligen i första hand beror på att studien görs ur konsumentaspekt, inte business to business.

Låga siffror för hållbart företagande i Värmland

Enligt Tillväxtverket (Hållbart företagande, 2015) arbetar vartannat svenskt företag med hållbarhetsfrågor. Värmland ligger dock i den nedre tredjedelen jämfört med de andra länen i Sverige när det gäller företagens engagemang. 2015 var det 41 procent av företagen som sade sig ha ett aktivt miljöarbete och 32 procent som arbetar aktivt med socialt och etiskt arbete, vilket båda är under medel för Sverige. Samma undersökning visar också att de små och medelstora företagen i Värmlands län genomgående ligger dåligt till när det gäller olika former av miljöarbete. Det gäller både andelen som arbetar med miljömål (15 %) och andelen som säljer miljöanpassade produkter (18 % - vilket är sämst i Sverige tillsammans med Stockholms län).

Antalet eldrivna bilar i Värmland har nästan tiodubblats sedan januari 2014

Elbilen – en bra lösning för landsbygden när mackarna blir färre

Vi färdas alltmer med hjälp av el. Bara det senaste året har antalet bilar i Sverige som går helt eller delvis på el och som kan laddas från elnätet ökat med 82 procent. I Värmland har antalet laddbara fordon (som alltså går helt eller delvis på el) ökat med 830 procent sedan Q1 2014, vilket står i paritet med den nationella statistiken. Vid utgången av 2016 fanns det 321 laddbara bilar i länet, och prognosen för 2017 är nära 547 bilar. Det är dessutom sannolikt att antalet fordon är högre än vad statistiken visar eftersom vissa leasade bilar registreras i Stockholm rent geografiskt. Antalet laddpunkter har också nära dubblats sedan januari 2015. (Uppgifter från PowerCircle).

Även om elbilarnas utveckling inte rakt av hänger ihop med utbredningen av laddstationer så kan tillgången, eller snarare bristen på bensinstationer ha en positiv påverkan på deras försäljning. Under perioden 2009-2014 stängdes nämligen var fjärde mack i Sverige, varav de flesta berörde landsbygden. Sedan år 2010 har antalet försäljningsställen av bilbränsle i Sverige minskat med totalt 10 procent. Automatstationerna har i och för sig ökat något i antal, men bensinstationerna har blivit 36 procent färre och servicestationerna har minskat med drygt 23 procent. Detta är bland annat en följd av ökade miljökrav och därmed kostnader för mackägarna. När mackarna blir färre blir bilar som går helt eller delvis på el en möjlighet och en bra lösning för dem som bor ute på landsbygden eftersom bilen ju då faktiskt går att "tanka" i hemmet via ett eluttag.

Att

Genom att vidareutveckla produkter och upplevelser med hållbarhet som argument och drivkraft kan vi hitta nya marknader och samtidigt stärka de befintliga.

FÖRSLAG PÅ MILJÖLÖSNINGAR FÖR VÄRMLAND

Sätta mål att bli bland de 5 bästa i länstoppen

Värmland borde aspirera på en topp 5-placering som län i Aktuell Hållbarhets länstopp. Genom att fokusera på kritiska områden borde det finnas goda möjligheter och chanser för Värmlands kommuner att enskilt avancera i listan och för länet som sådant att placera sig på topp 5 jämfört med dagens 12:e plats.

Att definiera mål och planer så att de blir greppbara och inte bara fina ord är en framgångsfaktor i Västerås Stad, som blev Sveriges bästa miljökommun i Aktuell Hållbarhets rankning år 2016 och har arbetat på flera sätt: De har även gjort en omorganisation för att ta ett bredare grepp kring hållbarhetsfrågorna, gjort en miljöplan som utgår från miljö kvalitetsmålen, antagit planer för vatten och kemikalier.

Föreningen Sveriges Ekokommuner har tillsammans tagit fram 12 nyckeltal för att följa utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Där finns det mycket att hämta som inspiration och konkreta tal även för Värmlands kommuner.

Omsätt trenderna i näringslivsstrukturen

Konsumenttrenderna pekar alltmer åt det enkla och nära: Vi vill i högre utsträckning veta varifrån maten kommer, och många vill också känna sig mer självförsörjande (vilket inte alltid betyder att man faktiskt är det i praktiken). Att fokuset på närodlad och ekologiskt har börjat gå ett steg längre märks till exempel med restauranger och barer vars koncept är No Waste - att generera så lite sopor som möjligt genom att återanvända resterna från rätt nummer 1 till rätt nummer 2 osv. Det finns till exempel redan flera ölbryggerier som tillvaratar bröd från restauranger och använder det som råvara i sitt öl.

Vi börjar också shoppa upplevelser snarare än prylar, och de saker vi köper skall också ge oss en upplevelse och få oss att känna oss unika. Detta ger Värmland goda möjligheter i kraft av den befintliga näringslivsstrukturen med fokus på besöksnäring och tillverkande industri. Vi är duktiga på hantverk, kultur och unicitet på många sätt. Dessutom är länets företag duktiga på såväl tjänster som klassisk produktion, och flera av dem ligger i framkant i sin bransch. Genom att vidareutveckla produkter och upplevelser med hållbarhet både som argument och som drivkraft kan vi hitta nya marknader och kundsegment och samtidigt stärka de befintliga. Vi borde ha goda möjligheter att kunna kombinera det storskaliga med det nära och genuina.

FÖRSLAG PÅ KLIMAT- OCH MILJÖMÄSSIGT HÅLLBARHETSMÅL FÖR VÄRMLAND

Att Värmland ska ligga i Länstopp-5 i Hållbarhetsindex inom fem år.

SÅ HÄR KAN KOMMUNERNA BIDRA:

Vidta aktiva åtgärder för att Värmland ska finnas med i topp 5 i länssammanfattningen av Sveriges miljökommuner år 2018 (undersökningen görs under våren) genom att själva avancera i listan. Enklarest är att ta tag i något av de områden som flest Värmlandskommuner inte jobbar med i undersökningen, vilka är:

- klimatkompensation (idag bara 2 st),
- att miljöcertifiera de kommunala bolagen (idag bara 1 kommuner)
- att jobba med strategi för hållbar IT (idag bara 3 kommuner),
- placeringsdirektiv (idag bara 1 kommun)
- kemikalieplan (idag bara 2 kommuner).

SÅ HÄR KAN FÖRETAGEN BIDRA

Kommunicera mera och bidra till en positiv trend! Låt det ni gör vara ett gott exempel för andra. Många företag är intresserade av hållbarhetsfrågan och många inser också att det tillför affärsnytta och framgång att arbeta med den. Frågan är varför vi ändå inte ser mer av det? Våga berätta om det ni gör i kommunikationen – via PR, sin webb och annat marknadsföringsmaterial.

Tänk cirkulärt! Dina rester kan bli någon annans råvara. Med mycket producerande verksamhet i länet är detta en möjlighet för företagen. Ta en diskussion med ett företag som är proffs på återvinning om hur ni kan tänka och eventuellt samarbeta. Och återigen - berätta om det ni gör, vilka mål ni har och hur ni tänker.

DET EKONOMISKA PERSPEKTIVET

Korta ekonomifakta om Värmland

Sveriges näst lägre medianinkomst 2014: 233 410 SEK (jmf riket 252 774 SEK)

Nionde högsta skattesatsen: 33,18 % jmf riket 32,10 %

Andel företagare: 6,1 % jmf 6,6 % i riket

Femte lägsta nyföretagandet i Sverige: 9,2% jmf riket 11,9 %.

Sveriges näst lägsta förvärvsfrekvens: 74,7 % jmf riket 77,3 %.

Sjunde lägsta andel högskoleutbildade i Sverige: 20,4 % jmf riket 26,2 %

Nionde högsta arbetslösheten (SCB): 7,3 % jmf 7,4 %. Sett till den öppna arbetslösheten (arbetsförmedlingen) ligger vi åttonde högst: 8,5% jmf 7,8 %.

Värmlands ekonomiska nyckeltal visar på en välkänd och relativt utmanande situation. Fördelen med att ligga lågt på vissa områden är att det finns en stor potential att hämta in och många möjligheter att använda sig av. Detta är en analys utifrån ett ekonomiskt hållbart perspektiv med utgångspunkt i många olika källor av statistik som också visar på konkreta områden för kommuner och företag att börja jobba med.

UTMANANDE NYCKELTAL OCH STOR OUTNYTTJAD POTENTIAL FÖR FÖRETAGEN

Värmlands ekonomiska nyckeltal är väl känd statistik. På privatsidan har vi Sveriges näst lägsta medianinkomst och den nionde högsta skattesatsen bland de 21 länen. Våra bilar är snäppet äldre än det svenska genomsnittet: 10,7 år jämfört med 9,6. Däremot äger fler värmlänningar sitt eget fritidsboende jämfört med genomsnittet. Vi ligger under medel vad gäller både andelen företagare och antalet nystartade företag per 1000 invånare. 11 av 16 kommuner har haft negativ sysselsättningsutveckling mellan åren 1996 och 2015. Ingen av kommunerna når upp till rikets totala sysselsättningsutveckling under samma period. Eda har bäst utveckling i länet följt av Karlstad. Allt enligt siffror från Region- och Ekonomifakta.

Ända sedan början av 90-talet har Värmland legat något högre än riket i antal konkurser. Under år 2015 bröts trenden och Värmland låg precis under genomsnittet i riket vad gäller antalet, däremot låg vi skyhögt över riket i hur många anställda som berördes av konkurserna vilket innebär att det i högre utsträckning var företag med fler anställda som gick omkull här. År 2015 hade vi 14 procent färre konkurser än under 2014, men 4 procent fler anställda berördes, att jämföras med riket där konkurserna blev 10 procent färre och antalet berörda minskade med 19 procent.

I Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet år 2016 hamnade en av 16 värmländska kommuner på topp 50, och hälften fanns med på topp 100. En hel del förändringar har skett i kommunernas placeringar sedan 2015, och det är glädjande att se att den totala förbättringen av placeringarna är större än den totala försämringen som har skett på vissa håll.

3,7 %

De värmländska företagens genomsnittliga nettomarginal. Jämfört med 5 % i riket.

INNOVATIONS- OCH KUNSKAPSTAPP NÄR FÅ UNGDOMAR STANNAR I VÄRMLAND EFTER STUDIER

En studie över studenternas rörlighet som SACO har gjort placerar Karlstads universitet, eller snarare Värmland, i botten när det gäller andelen studenter som väljer att lämna länet efter examen. Bara 4 av 10 studenter blir kvar, varav tre även har läst gymnasiet i länet. Av dem som tar sin examen tappar vi därmed 40 procent av "våra egna" och hela 90 procent av de studenter som kommer till Karlstad från andra håll efter att studierna har avslutats. Visst går det att se det som att världen berikas med Värmland, men vi behöver ändå hitta sätt att behålla fler.

I och med att så många ungdomar väljer att inte stanna kvar tappar länet möjligheter till innovation och tillförseln av ny kompetens och drivkraft. Eftersom ungdomar idag sätter stor vikt vid möjligheterna att utvecklas innebär det att de också bidrar med en vilja att driva utveckling framåt och att bidra. Länet tappar också den demografiskt utjämnande effekten, och med tanke på att läget med en åldrande befolkning är detta en trend som är viktig att bryta för att åstadkomma en långsiktig hållbar situation – för såväl företagande som vardagsliv i länet.

Det borde vara en rimlig målsättning att en högre andel ungdomar ska vilja stanna kvar i Värmland efter avslutade studier. Vad behöver vi leva upp till för att åstadkomma detta?

Det finns vissa gemensamma drag i resultaten från våra 16 kommuner. Generellt sett får medias attityder, kommunernas service och deras tillämpning av lagar och regler godkänt av företagen. Däremot är det en mer utmanande situation vad gäller företagandet som sådant och allmänhetens attityd till företagande. Upplevelsen av allmänhetens attityd varierar mellan kommunerna – från gott till mindre bra. Värmland ligger också dåligt till när det gäller andel företagare och nyföretagandet, vilket stöds av andra offentliga siffror. Länet ligger under medel i andel företagare – 6,1 procent jämfört med rikets 6,6 procent och femte lägst i landet gällande nyföretagande. Hälften av kommunerna rankas också lågt vad gäller andelen av verksamheten som köps in från privata företag eller annan part, vilket kanske är en följd av – eller orsaken till – det, relativt sett, låga antalet företag. Statistiken visar också att Värmlands arbetsmarknad vilar tungt på den offentliga sektorn.

Några faktorer pekar på att det borde vara billigare att driva företag i Värmland än på många andra håll. Vi har till exempel ett relativt lågt löneläge. I de flesta av länets kommuner är det också förhållandevis billigt att bo sett till kvadratmeterpris. Generellt sett ligger priserna här under riksgenomsnittet på såväl bostadsrätter som villor. Detta är dock dubbelbottnat, eftersom det både vittnar om och påverkar attraktiviteten. Värmland hamnar också – trots det låga löneläget – på 19:e plats (av 21) i Företagarnas undersökning av hur lönsamma företagen är. Här har företagen i genomsnitt en nettomarginal på 3,7 procent jämfört med riksgenomsnittet på 5 procent.

9 av 10

ungdomar som kommer till Värmland för att plugga lämnar efter avslutade studier.

FÖRSLAG PÅ LÖSNINGAR FÖR BÄTTRE EKONOMISK HÅLLBARHET I VÄRMLAND

Trots ett utmanande läge för Värmland finns det också gott om möjligheter och potential. Omställningen till ett hållbart samhälle har kallats för århundrades affärsmöjlighet. Resultaten i Tillväxtverkets rapport om Hållbart företagande (2015) visar att de små och medelstora företag som har ett aktivt hållbarhetsarbete i genomsnitt har en högre tillväxtvilja, är mer innovativa och mer internationaliserade än andra företag. Det finns alltså goda skäl till att verka aktivt för en utveckling som leder till ett mer omfattande och spritt hållbarhetsarbete hos företagen runt om i kommunerna.

Låna tankemönster från lönsamma branscher

Företagarnas analys av de svenska bolagens lönsamhet visar att den bransch man är verksam i påverkar lönsamheten i större grad än det geografiska läget. I Värmland är vi duktiga på såväl besöksnäring som tjänsteutveckling inom IT; områden som hamnar på tredje och fjärde plats i listningen av Sveriges lönsammaste branscher. Här finns det därför all anledning att medvetet ta vara på den kunskap som finns, vidareutveckla den och även arbeta för att låta tankemönstren därifrån vara en inspiration för länets andra branscher för att åstadkomma en positiv utveckling.

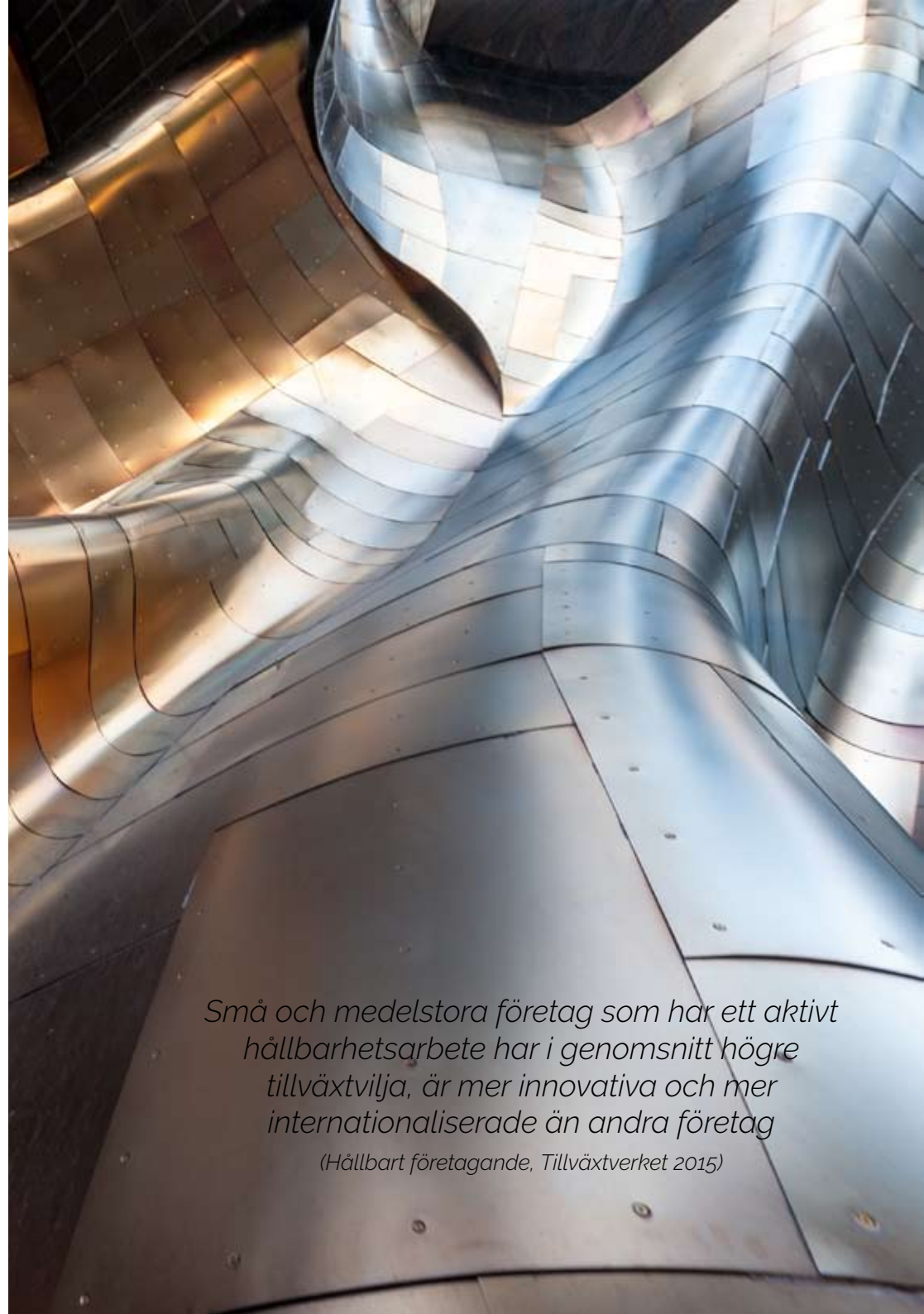
Sannolikt är också verkligheten bättre än statistiken. Många företag gör säkert redan många bra saker kopplat till hållbarhet utan att vara medvetna om det. Frågan är hur stor den outnyttjade potentialen är – hur mycket det finns som skulle kunna användas, sättas i ett nytt sammanhang och kommuniceras på ett tydligare sätt?

Använd det värderingsdrivna för att behålla fler ungdomar i länet

För millenniegenerationen, det vill säga de som är födda efter år 1982, är det viktigt med att ha en mening och syfte med livet som sträcker sig bortom lönen och ekonomiska värden. De vill bli intellektuellt utmanade på jobbet, och gillar kritiskt tänkande och problemlösning. Enligt Deloitte's Millennial Survey 2017 sätter millennierna också stor tilltro till företagets kraft för en positiv förändring. Flera olika undersökningar pekar också på deras önskan om att ha balans i livet mellan jobb och privatliv, vilket är något som man kan gå tillmötes på flera olika sätt. De unga värdesätter dessutom utmanande arbete, vilket inte ska förväxlas med långa arbetstimmar och konstant hög arbetsbelastning, utan snarare att vara involverad i innovativt arbete och att ständigt lära sig nya saker. Det här är en möjlighet för Värmländska företag – oavsett bransch – för att vidareutveckla sina egna produkter, tjänster och erbjudanden. Detta i kombination med möjligheter till ett omväxlande liv och goda miljöer, inte minst under familjesättningsfasen, utgör en chans att behålla fler av de unga i länet efter avslutade studier.

Små och medelstora företag som har ett aktivt hållbarhetsarbete har i genomsnitt högre tillväxtvilja, är mer innovativa och mer internationaliserade än andra företag

(Hållbart företagande, Tillväxtverket 2015)

FÖRSLAG PÅ EKONOMISKT HÅLLBARHETSMÅL FÖR VÄRMLAND:

Att hälften av ungdomarna på Karlstads Universitet, varav 3 av 10 från andra län, ska stanna kvar i Värmland efter avslutade studier.

SÅ HÄR KAN KOMMUNERNA BIDRA:

1. Arbeta på att göra det lättare att starta eget företag, till exempel genom att stötta verksamheter som till exempel Nyföretagarcentrum och StartLab.
2. Skapa forum för, och aktivt driva benchmarking mellan olika företag i olika branscher för att överföra och utbyta tillväxtdrivande tankesätt och insikter.
3. Se över sättet att jobba med entreprenader och upphandlingar. Hur mycket ges möjlighet för det lokala näringslivet att ta del av? Genomförs upphandlingarna på sådant sätt så att mindre och lokala företag har chans att vara med och lämna anbud?
4. Tillsammans med företagen vara synliga mot studenterna på Karlstads Universitet, under och de närmaste åren efter utbildningen, för att visa på möjligheterna till ett spännande arbete och ett gott liv.

SÅ HÄR KAN FÖRETAGEN BIDRA:

1. Skaffa mer kunskap om vad hållbarhet innebär, insikt om både vad det kan betyda för möjligheter för er och hur ni kan bidra till en hållbar utveckling. Omsätt i verksamhets- och affärsplaneringen.
2. Dagens ungdomar är mer värderingsstyrda än tidigare generationer. För att attrahera dem, få dem att vilja stanna i Värmland och jobba på just ert företag är det viktigt att synliggöra vad ni tillför till samhället i er verksamhet – ert "högre syfte". Ta ansvar för mångfald och jämställdhet på arbetsplatsen. Visa era värderingar och berätta vad ni står för.
3. Var synliga och aktiva gentemot relevanta utbildningar i länet: KY-utbildningarna, och inte minst Karlstads Universitet. Skapa kontaktpunkter med studenterna på olika sätt som passar både dem och er verksamhet – under studietiden och de närmaste åren efter utbildningen, t ex via exjobb, praktikplatser och tranieeprogram.

LÄNKAR OCH KÄLLOR

Det sociala perspektivet:

Statistiska centralbyrån: www.scb.se
Rankning Bästa skolkommun: <https://www.lararforbundet.se/basta-skolkommun>
Kommunalarbetarens stressundersökning: <http://www.ka.se/stressenssverige>
Visions kartläggning av sjukskrivningskostnader:
<https://vision.se/Din-trygghet/Arbetsmiljo/sjukskrivningskostnader/>
Index över mänsklig utveckling:
<http://www.reforminstitutet.se/ett-index-over-mansklig-utveckling-i-sveriges-kommuner/>
Landstinget i Värmland: www.liv.se
Karlstads kommun: www.karlstad.se

Det ekonomiska perspektivet:

Ekonomifakta: www.ekonomifakta.se
Svenskt Näringslivs rankning företagsklimat: www.foretagsklimat.se
Utveckling bostadspriser: www.maklarstatistik.se
Antal konkurser: http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.2990f60153624841424c94c/1458207491791/Statistik_2016_02_Konkurser+2015.pdf
Regionfakta Värmland: <http://www.regionfakta.com/Varmlands-lan/Naringsliv/>
Studien Hållbara företag: <https://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/resultat-fran-fovven/2015-11-10-vartannat-foretag-arbetar-med-hallbarhets-fragor.html>
SACO studie över studenternas flyttmönster: <http://www.saco.se/vara-fragor/utbildning--forskning/studenternas-flyttmonster/>
SCB Befolkningsutveckling ungdomar: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/FolkmandNov/table/tableViewLayout1/?xid=b9c35511-8ad0-4b71-b2ee-a4f23d844d59
Företagens lönsamhet: <http://www.foretagarna.se/globalassets/lonsamhet-rapport-19-jan.pdf>
Ungdomsbarometern: www.ungdomsbarometern.se
Bravura kandidatundersökning: <https://bravura.se/2017/01/18/insikter-om-dagens-kandidater/>
Deloitte Millennial Survey: www.deloitte.com

Det klimat och miljömässiga perspektivet:

Sveriges miljöbästa och miljösamsta kommuner: <http://kommunrankning.miljobarometern.se/>
Sustainable Brand Index: <http://www.sb-index.com/>
Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet: <http://spbi.se/statistik/>
Sveriges Ekokommuner: <http://sekom.miljobarometern.se/>
Cirkulär ekonomi: <http://www.cradlenet.se/cirkular-ekonomi/>
Ölbryggerier som återanvänder bröd:
(<https://folkofolk.se/nyheter/trenderna-inom-mat-och-dryck-2017>)
Regionala miljömål:
<http://nwt.se/karlstad/2016/12/23/man-far-se-det-som-en-vackarklocka>
<http://nwt.se/karlstad/2016/12/23/har-ar-malen-som-inte-nas>
Power Circle: www.powercircle.se

Bright planet.

Analysen är genomförd av Bright Planet AB
och färdigställdes i februari 2017.

Bilderna kommer från Unsplash och Pexels.

För mer information, kontakta
Malin Thorsén, mobil 0705-21 10 47,
e-post malin.thorsen@brightplanet.se

